

HJÆLP, VERDEN KOMMER! KA

Kommentar. Globale problemstillinger breder sig livskraftigt på scenerne rundt omkring, men det kniber med at komme ind på livet af 'de andre'.

Monna Dithmer

Nu er det ikke, fordi teatret herhjemme lige har opdaget, at Danmark er del af den globale landsby. Men det er slående, så mange forestillinger der for tiden går løs på globale problemstillinger som udbytning, udviklingsbistand, masseturisme m.m. Mens det kan handle om bloddiamanter og børnesoldater i Sierra Leone på Momentum i Odense, beskæftiger Teater Zeppelin sig med krigsramte børn på flugt.

Det er befordrende for teatrets udvikling og vores interesse som publikum, når det får udsyn – får rejst sig op fra familiesofaen og 'du og jeg'-dramaet på 100 måder for at rette nysgerrigheden mod andet end den nære verden. Hvor

det i en lang periode har udmøntet sig i forestillinger med indvandrerproblematik, gælder det nu konfrontationen med de fremmede ude i verden, på udebane. Men spørgsmålet er, hvor langt nysgerrigheden kan række, og hvor meget af verden man egentlig får slæbt ind på en lille scene. Eller om det mest kommer til at handle om os selv.

Meget apropos skildrer nødhjælpsforestillingen 'Hjælp!' på Republique, hvordan bistandskampagnerne efterhånden har udviklet sig. Efter først at have dyrket de udhungrede børn med fluer i øjnene og siden de livsbekræftende børn med skoletasker i hænderne er vi nu inde i den fase, hvor det er os selv, de gode givere, der fylder det hele i

store indsamlingsshow's på tv. Så behøver vi ikke at beskæftige os med dem, der skal modtage hjælpen.

Det kunne se ud, som om globaliseringsteatret var sprunget direkte frem til den sidste fase. Men med en stor kritisk pegefing: en udstilling af vestlig selvfølelse, grådighed, gratis skyldfølelse og hyklerisk aflad. Bedst som vi sidder der og anfægtes i teatret, dør der jo så og så mange små sorte børn ... En velkendt type moralsk takling.

Den fik vi serveret – med sansetærkt, men også firkantet eftertryk – af Sort/Hvid i popup-restaurantforestillingen 'Noma', hvor gæsterne ud over nødrationskiks og mudderkager kunne mæske sig med billeder på tallerkenen

Nuttet panda vil have Grønland for sig selv

Global Stories sætter alle sanser og mange tanker i gang om Grønlands fremtid i forestillingen 'Ni Hao Nuuk'.

Rikke Rottensten

Maskinhallen, Ni Hao Nuuk. Tekst: Iben Mondrup, Kristian Husted og holdet. Iscen.: Ditte Maria Bjerg. Scen.: Filippa Berglund. Til 14. marts, ekstra forestilling mandag 9. marts.

Vi har lært meget mere her end i skolen«, sagde en af gymnasieeleverne fra publikum, da vi rundede 'Ni Hao Nuuk' af med en gruppesnak med en af vores grønlandske guider, som vi kunne spørge om alt det, der måtte være poppet op i hovedet på os i løbet af timerne i Maskinhallen i København.

Global Stories' forestilling er da også tætpakket med informationer om det grønlandske dilemma. Om de eftertragtede sjældne jordarter, som alle vil have fat i, for der skal alene ni af dem i en moderne iPhone. Men også om den uranudledning og forurening, der vil være en følgevirkning af borerne.

De fleste fakta er lagt i munden på Sigrid Husjords ihærdige norske prachef for firmaet Greenland Mining and Energy A/S – som faktisk eksisterer. Husjord kaster sig energisk ud i det periodiske system, danskernes småstatstankegang, som hindrer Grønland i at blive det nye Saudi-Arabien, og hvad vi kan lære af Niels Bohrs fredelige, men fremsynede tanker om brugen af uran. Vi er til salgsmøde i Camp Centurys store hvide telt, hvor pr-chefen pisiker rundt mellem bænke, powerpoints og effekter og afleverer den noget stive, informationstøtte tekst.

SKJULTE MOTIVER. Morten Nielsen (tv.) og Miké Thomsen spiller over for en nuttet, dansende panda, som Kina forærer Grønland for at få lov til at starte minedrift. Men pandaen kan ikke nøjes med miner og vil have hele landet for sig selv. Foto: Karoline Lieberkind

Slaget står om det Kvanefjeld, som scenografen Filippa Berglund har skabt i bølgede krydsfiner på et podie midt i teaterrummet. Skal kineserne have lov til at oprette en mine her? Det er det, vi skal forsøge at tage stilling til.

Den grønlandske skuespiller og aktivist Miké Thomsen giver stemme og krop til drengen, der drømmer om den gyldne fremtid, kineserne kan give ham. Hans hjemby, Narsaq ved Kvanefjeldet, er tæt på at uddø, men med minen vil han kunne få arbejde, og de kan komme til at bo i et nyt glashøjhus. Vi sidder tæt sammen i geologernes køkkentelt og lytter, mens roen breder sig. Her er fortællingen konge, og når Miké Thomsen tager læderpandebåndet på igen, er han sig selv. Og den rigtige Miké

deler bestemt ikke drengens drømme. Tværtimod er det delvis hans skyld, at de nu ligger i ruiner, for han har været stærkt aktiv i den modstand, der har stoppet kinesernes ambitioner. På sin iPhone – med de sjældne jordarter – viser han os en video, hvor han skænker rent, klart vand for politikerne. Det samme vand, som vi samtidig selv får skænket. Så vi selv kan smage, hvad det er, Narsaq risikerer at miste.

Instruktøren Ditte Maria Bjerg balancerer ubesværet forestillingen mellem informationsoverflod, sanselighed, rum til eftertænkning, humor og farlighed. Det sidste tilfører især den uhyggeligt livagtige panda forestillingen. Først poserer kinesernes klassiske gave til lande, de gerne vil tættere på,

bare i al sin nuttethed på trappen. Men da den bliver sluppet fri på grønlandskortet, indtager den det helt med en fejende besidderisk bevægelse, der får os til at gøre plads. Det lille, målbevidste dyr vil have det hele, og den tager det. »En panda er ikke bare en panda«, understreger den selv. Da pandaen danser med Miké, indtil altid smilende danske Morten afbryder dem, løfter 'Ni Hao Nuuk' sig til kunst, der sætter tanker i gang hos publikum. Om Grønland, om Danmark og om en fremtid, der nok er mere global end bare et rigsfællesskab. kultur@pol.dk

Rikke Rottensten er teateranmelder på Berlingske og del af filmanmelderpanelet på Radio24syv

AN VI SE ANDET END OS SELV?

af sorte børn, hvis ansigter var ædt halvt op af underernærings sygdommen noma. Hvorefter vi så kunne slå om en spisebillet til det 'rigtige' Noma, for det er den sygdom, vi selv lider af: grådighed. Den findes der ikke nogen kur for ifølge forestillingen, der bare lod os stege i fedtet fra vores egen skyldfølelse.

DEN MEST populære måde at udstille vestlig dobbeltmoral over for den såkaldte tredje verden på er i form af den komisk karikerede distance. Dumme Dänen, der bare tromler ud i verden – lutter grådig velvilje med et gran dårlig samvittighed til husbehov.

Tag bare de to par småracistiske ve-

sterlændinge på deres *all inclusive*-fæstning af et ferieparadis i 'Turister' på Får302. Nedsænket i egne parforholdsproblemer ser de kun de lokale sorte som spejl for sig selv. Ingen tvivl om at de her turister udi egen selvoptagethed er dem, der kunne trænge til lidt civiliserende udviklingsbistand. Men hvor meget nyt under solen er der i den pointe?

Den får vi også serveret hos Teater Grob, der med vekslende held dyrker globaliseringskomedien i deres ambitiøse projekt 'Det 6. kontinent', hvor de nu er nået til den tredje forestilling 'Jorden brænder'. Her gælder det en lille flok højskolefolk på 'udbytte-rigt' ophold i Peru, men kritikken af dansk

Dumme Dänen, der bare tromler ud i verden

hjelpeindustri og egennyttige værdikæder stivner i harmløs falde-på-halen-kliché.

Selv om førnævnte 'Hjælp!' også er til den komisk distancerende side og bekræfter det stereotype billede af Afrika som et sort morads, så kommer den et stykke videre med kritikken af dansk udviklingsbistand. I kraft af sin researchbaserede styrke giver den os noget at tygge på. I stedet for at bistandshjælpen bliver til et moralsk anliggende, fremstår den som et strukturelt problem mellem os og dem.

Med 'Ni Hao Nuuk' af Global Stories, der for en gangs skyld dykker ned i vores egen globaliseringshistorie, kommer vi omsider ind på livet af 'de andre'.

De medvirkende grønlandere giver autenticitet til forestillingen, der med sin blanding af broget infoteater og magiske teaterøjeblikke med imperialistisk kineserpanda får åbnet op til hele komplekset af bistandsproblemstillinger og besættende urkraft, der udgår fra det Grønland, der strakte sig ud over gulvet, og som vi alle trampede hen over.

Forholdet til den store verden kan være meget andet end et betændt moralsk problem. Det trænger vi til at få flere kunstneriske bud på frem for bare at sidde med vores dårlige samvittighed og vente på, at teatret som en anden mr. Grey kommer og pisker os.

monna.dithmer@pol.dk

Hvem er det lige, der får hjælp i nøden?

Gruppen Flyvende Grise sætter skarpt på nødhjælpsspild i en historie, hvor den hvide mand giver til sig selv.

Monna Dithmer

Hjælp!, Flyvende Grise, Republique.

Koncept: Flyvende Grise. Iscen.: Nicolei Faber. Scen.: Nikolaj Spangaa. Tekst: Dennis Christiansen, Nicolei Faber, Mette Tranholm. Til 14. marts.

Hjælpen hjælper ikke. Det konstaterer den velvillige mand i jakkesættet, der holder foredrag for os om værdien af Danmarks udviklingshjælp – på en demonstrativt hvid scene, på sikker afstand af et problemfængt Afrika.

Så meget giver Danmark: nogle håndfulde majs-korn – den mest almindelige form for nødhjælp – hældes ud på gulvet. De 927 majs-korn svarer til 16,3 milliarder, som han, Casper, sammen med sækkevis af majs fra de globale bistandsmilliarder, efterhånden får kylet ud over gulvet i et stort virvar.

En stor del af hjælpen går jo til spille på grund af korruption, borgerkrig, hullet infrastruktur, vestlige handelsblokader m.m. Alt i alt nogle »rimelig dyre popcorn«. Faktisk er en række lande i Afrika »fattigere nu«, end dengang man begyndte at hjælpe.

Men snart havner Casper selv ude i majs-æltet, i et borgerkrigshærgede Sydsudan, på jagt efter sin søster, der er forsvundet fra sit nødhjælpsarbejde i en flygtningelejr.

Her bliver majsene billede på de hundredtusinder af afrikanere, der som ofre for borgerkrigen er strandet i lejrene, ligesom en massiv troperegn af

MAJSSKYLLE.

Den hvide mand (Thomas Corneliussen) får sine egne nødhjælpsmajs lige i hovedet.

Foto: Per Morten Abrahamson

majs ender med skylle ned over den hvide mand. Han får sin egen nødhjælp lige i nødden, strandet i det sorte morads, selv mere og mere hjælpeløs.

ENE MAND på scenen går Thomas Corneliussen gennem hele nedturen på medrivende, muterende vis. Snart giver han den som sort dj i partyhumør på hotellet i Juba eller som en af de mange ngo'er, der under de blodige konflikter har forskanset sig her til dunkende discorytmer, mens fyldte drinkglas kommer dumpende ned fra oven. Snart er han en mere og mere groggy Casper, der efterhånden selv strandes langt ude i bushens ingenmandsland, halvt transformeret til fluehapsende gekko. Et syret mareridt.

Her mærker man den fabulerende gejst, som Flyvende Grise er kendt for med deres fysiske enmandsteater spækket med lyd og visuelle effekter (bl.a. i den Reumertvindende 'Historien om alt'). Samtidig holder 'Hjælp!' sig som en anderledes dokubaseret forestilling til en velgørende enkel og mere stram form. Det er en forestilling, der kan gøre én lidt klogere på bistandsproblematikken, i balancegangen mellem det infomættede foredragsplan og den personlige historie, hvor bror leder efter søster.

Men spændingskurven i Caspers jagt på søsteren bliver ikke ordentligt forløst. Bedst som han når frem til hende som klimaks – hvad der sker, skal ikke afsløres – trækker forestillingen sig tørt

tilbage til det overordnede foredragsplan om, hvorvidt hjælpen nytter.

Det ændrer dog ikke ved, at 'Hjælp!' har en klar pointe med Caspers historie. Han kommer sigende nok aldrig i kontakt med de afrikanere, der skal hjælpes. De eksisterer kun som majs-korn, som udtryk for, at bistanden holder sig på det udvendige plan. Ligesom vi undervejs får at vide, at hjælpen ofte gives som middel til at få indflydelse, ressourcer etc. – hjælp til selvhjælp, så viser Caspers historie, at det helt konkret er ham, den hvide mand, der ender med at få hjælp. Hjælpen går fra hvid til hvid.

Det ser sort ud for vores udviklingsbistand.

monna.dithmer@pol.dk